

„Európske dediny majú budúcnosť!“

Takto zhodnotil vo svojom prejave rozvoj vidieka v Európe zástupca generálneho riaditeľa DG Poľnohospodárstvo Európskej komisie Dirk Ahner počas slávnostného udeľovania ocenení v súťaži o Európsku cenu obnovy dediny, ktoré sa konalo v dňoch 21. – 23. 9. 2006 v obci Ummendorf (spolková krajina Sasko-Anhaltsko). Bývalá východonemecká obec Ummendorf vyhrala v roku 2004 8. ročník súťaže a v roku 2006 sa tak stala hosťiteľom viac ako 900 zástupcov 30 európskych krajín a regiónov, ktorých reprezentanti súťažili v 9. ročníku súťaže o Európsku cenu obnovy dediny. Jej vyhlasovateľom je Európske pracovné spoločenstvo pre rozvoj vidieka a obnovu dediny so sídlom vo Viedni. Poslaním súťaže je priniesť a prezentovať vynikajúce a príkladné aktivity a iniciatívy s cieľom trvalého zlepšenia pripravenosti vidieckych oblastí pre budúcnosť v zmysle Miestnej Agendy 21 a pri zohľadnení ich ekonomických a kultúrnych daností. Súťaž sústreďuje pozornosť na tie dediny a vidiecke komunity v Európe, ktoré dokážu uskutočniť mnohonásobné rozvojové zmeny ako výzvu bohatú na príležitosti a projekty zohľadňujúce prítomnosť a formujúce budúcnosť svojou orientáciou na sieťovanie a ochotu spolupracovať (viac informácií je možné nájsť na www.landentwicklung.org). Motto tohtoročnej súťaže bolo „Zmena ako príležitosť“ a z pomedzi 30 súťažiacich obcí zvíťazila holandská obec Koudum. Aj Slovensko malo svojho reprezentanta v tejto súťaži – bola ním obec Vlachovo (okres Rožňava), ktorá zvíťazila v roku 2005 v národnej súťaži Dedina roka. V európskej súťaži Vlachovo zanechalo veľmi dobrý dojem a získalo ocenenie za pozoruhodný spôsob budovania a rozvoja obce na spojení stavebno-kultúrnych a krajinárskych kvalít a prijateľného turizmu.

Bohatý program v Ummendorfe sa začal už deň pred slávnosťou tzv. Sviatkom otvorených dvorov – domáci obyvatelia v tematických dvoroch ponúkali rôzne regionálne špeciality – napr. bioprodukty z kozieho mlieka, najrôznejšie zákusky a torty, pečené prasiatko, ale napríklad aj obyčajný chlieb s masťou a cibulou. Prijemnú kulinársku atmosféru na každom dvore dotvárala živá hudba. V piatok európsku slávnosť začali slávnostné služby Božie v evanjelickom chráme. Dopoludnia mohli účastníci vzájomne diskutovať a vymieňať si skúsenosti v tematických workshopoch, napr. o vplyve spoločnej agrárnej politiky a regionálnych

Dvory v Ummendorfe boli otvorené návštevníkom pre stretnutie spojené s občerstvením

nástrojoch rozvoja vidieka na budúcnosť vidieckych priestorov, stratégie kvality v poľnohospodárstve ako dôležitého faktora rozvoja vidieka, o vytváraní príjmov a práce v oblasti obnoviteľných energií, šetrení zdrojov a ochrane životného prostredia, o miestnych vzdelávacích zariadeniach – dôležitých uzloch v sieti rozvoja vidieka a obnovy dediny. Súčasťou programu bolo aj Otvorené fórum, na ktorom porotcovia európskej jury obhajovali svoje rozhodnutia ohľadom udeľovania ocenení v súťaži.

V popoludňajších hodinách sa vyše 900 účastníkov zhromaždilo v obrovskom stane, kde sa uskutočnilo slávnostné udeľovanie ocenení obciam za účasti ministerského predsedu spolkovej krajiny Sasko-Anhaltsko Wolfganga Böhmera a ministerky pre poľnohospodárstvo a životné prostredie Petry Wemicke. Okrem dekorovania všetkých 30 súťažiacich obcí sa účastníci mohli v pútavých multimediálnych prezentáciách zoznámiť o i. s prácou a hodnotením medzinárodnej jury, videovizitkami jednotlivých obcí. Vo zvláštnom hudobno-vizuálnom bloku sa predstavil víťaz 9. ročníka súťaže – holandská obec Koudum. Po večeri patril minivetrhu, kde jednotlivé obce prezentovali svoje regióny a úspešné projekty. Bolo možné ochutnať rôzne regionálne špeciality a nadviazať nové kontakty. Vlachovčania neostali nič dlhší svojej pohostinnosti ani počas večera, kedy európski hostia mohli ochutnať gemerské špeciality a baviť sa pri rezkom gemerskom folklóre.

Posledný deň patril exkurziám do blízkeho či vzdialenejšieho okolia Ummendorfu. Účastníci navštívili najmodernejšiu vodnú križovatku v Európe, bývalý hraničný prechod do západného Nemecka, ultramodernú fabriku na spracovanie cukrovej repy, či ekodom s marketingom vlastných produktov. Časť účastníkov zostala priamo v Ummendorfe a absolvovala prechádzku po dedine so sprievodcom s dôrazom na obnovu dediny a ekológiu (pozri www.ummendorf-boerde.de). Večery stretnutí, otvorené dvory, koncerty, workshopy, prehliadky, roľnícke trhy, okružné lety, hudba a tanec. Tri dni plné aktivít a programu. Obrovská slávnosť, ktorú by nebolo možné zorganizovať bez angažovanosti a práce množstva usilovných pomocníkov z dediny a blízkeho okolia.

A čo táto aktivita znamená pre Slovensko?

Slovensko ako platný člen Európskeho pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny (ďalej len ARGE) bolo pred piatimi rokmi po prvýkrát oslovené delegovať svojho víťaza do európskej súťaže, a tak reprezentovať v uvedenej oblasti našu krajinu. Tento skvelejší príležitost, ale aj zodpovednej povinnosti sa ujal rezort životného prostredia ako nositeľ Programu obnovy dediny. Ministerstvo životného prostredia SR poverilo odbornou a organizačnou garanciou Slovenskú agentúru životného prostredia, k spolupráci sa prihlásil Spolok pre obnovu dediny. V hodnotení prihlásených obcí máme ďalších partnerov – Združenie miest a obcí Slovenska, Agentúru pre rozvoj vidieka, Vidiecky parlament, Slovenskú agentúru cestovného ruchu, zástupcov všetkých samosprávnych krajov, banku Dexia. Tri ročníky súťaže ešte nie je dlhá tradícia, napriek tomu je možné skonštatovať, že u nás existuje veľa obcí, ktoré môžu byť príkladom a vzorom. Pre oživenie pamäti krátka rekapitulácia našich doterajších víťazov – sú to obce

Zástupcovia Vlachova pri preberaní európskeho ocenenia

Soblahov (okr. Trenčín), Hrušov (okr. V. Krtíš) a Vlachovo (okr. Rožňava). Okrem víťazov sú v každom ročníku oceňované ďalšie obce – v kategóriách: Dedina ako hospodár, Dedina ako maľovaná, Dedina ako klenotnica, Dedina ako pospolitost, Dedina ako partner, Dedina ako hosťiteľ, príp. v ďalších oblastiach ako mimoriadne ocenenia.

V roku 2007 nás čaká štvrtý ročník národnej súťaže, ktorú organizujeme každý druhý rok. Máme znovu viac poznatkov a skúseností z našich súťaží, ale aj inšpirácií a informácií od partnerov z Česka, Poľska, ako aj z európskej súťaže. Nový ročník plánujeme vyhlásiť hneď začiatkom budúceho roka. Po voľbách do miestnych samospráv to bude príležitosť aj pre nových komunálnych politikov, ale rozhodne aj pre tých skúsených, ktorí už viac rokov zvažujú a odhodlávajú sa tejto súťaži zúčastniť. Je to ale príležitosť aj pre všetkých aktívnych občanov žijúcich na dedine, pretože bez nich obnova dediny nefunguje.

Pre všetkých rozhodne budú osožné skúsenosti tých, ktorí v minulých ročníkoch uspeli, a ktoré chceme všetkým záujemcom o prihlásenie sa do súťaže sprostredkovať prostredníctvom veľkej konferencie, ktorá odštartuje propagačnú kampaň súťaže Dedina roka 2007. Konferenciu plánujú usporiadatelia súťaže uskutočniť vo februári 2007 aj s účasťou zahraničných partnerov v záujme priblíženia potrebných informácií potencionálnym adeptom. Blížšie informácie o konferencii, ako aj o aktuálnom ročníku súťaže budú v dostatočnom predstihu zverejnené na webovej stránke Slovenskej agentúry životného prostredia www.sazp.sk, ako aj v Obecných novinách, Enviromagazine, príp. iných printových médiách. Aj keď reprezentovanie Slovenska v európskej súťaži, a predtým účasť v národnom kole, je náročné, skúsenosti doterajších zúčastnených sú jednoznačné, obec prihlásením sa do národnej súťaže nemá čo stratiť, ale naopak, len získať! Minimálne inšpirácie, podnety, informácie, nových spolupracovníkov, zviditeľnenie obce. A možno aj ocenenie alebo hlavnú cenu. Na nové obce prihlásené do súťaže Dedina roka 2007 sa tešia za Slovenskú agentúru životného prostredia Banská Bystrica

Ing. arch. Anna Kršáková,

projektmanažérka Programu obnovy dediny a súťaže Dedina roka

Ing. Ivona Cimermanová,

členka Pracovného spoločenstva pre rozvoj vidieka a obnovu dediny

za Slovenskú republiku

Slovenská agentúra životného prostredia